

Rasespesifikk avlsstrategi (RAS)

for

CESKY TERRIER (český teriér) 246

Chrupa del Monte, tispn som ble brukt som forbilde for å modernisere standarden. Tispn forestiller en ønsket moderne type av cesky terrier. Bildet fra rasens standard:

Versjon 1

Gyldig t.o.m. 1.10.2020

**Norsk
Kennel Klub**
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	3
Generelt.....	3
Rasens historie; bakgrunn og utvikling.....	3
Ceskyen vei til Skandinavia.....	4
Overordnet mål for rasen.....	4
Rasens populasjon.....	4
Populasjonsstørrelse	4
Situasjonen i Norge	5
Gjennomsnittlig kullstørrelse	5
Innavlsgrad	5
Bruk av avlsdyr	5
Innhenting av avlsmateriale fra andre land	6
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	6
Prioritering og strategi for å nå målene	6
Helse	6
Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen.....	6
Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter	6
Forekomst av reproduksjonsproblemer.....	7
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	7
Prioritering og strategi for å nå målene	7
Mentalitet, bruksegenskaper og atferd	7
Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester	7
Mentalitet/bruksegenskaper og atferd i forhold til rasestandarden.....	8
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	8
Prioritering og strategi for å nå målene	8
Eksteriør	8
Eksteriørbedømmelser	8
Eksteriørfeil etter alvorlighet definert av den tsjekkiske cesky terrier klubben:	11
Overdrevne eksteriørtrekk.....	12
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	12
Prioritering og strategi for å nå målene	12
Oppsummering.....	12
Kilder:	12

Innledning

Enhver oppdretters intensjon må være avl av friske og sunne hunder med rasetypisk mentalitet og eksteriør. Hvordan skal dette sikres? Hvordan kan vi definere hva som er målet med rasen, hva som skal prioriteres og veien til et vellykket avlsprogram? Hvordan kan vi sikre at kunnskapen når alle som er involvert i oppdrett av rasen vår? Disse spørsmålene danner grunnlaget for utformingen av dette dokumentet. NKK sine etiske regler for hundeoppdrett overlater ansvaret i stor grad til oppdretteren, og tar naturligvis ikke hensyn til spesifikke utfordringer i vår rase.

NKK sin avlspolitikk: « *NKKs formålsparagraf (§1-2) lyder: NKK har til formål å ivareta hundens og hundeholdets interesser i Norge, samt å bidra til å fremme positive aktiviteter med hund og utviklingen av den enkelte hunderase. NKK skal også arbeide for etisk og praktisk riktig behandling av hunder, og for at avl av hunder skjer i ønsket retning, både når det gjelder rasestandard og rasenes sunnhet*».

Cesky terrier er en lite utbredt rase over hele verden, og med et lite antall hunder i Norge, blir RAS mer generelt enn for raser som har en større utbredelse.

Generelt

Cesky betyr "tsjekkisk", og rasen ble til i Tsjekia. Kynolog Frantisek Horak ville lage den perfekte hihunden ved å framheve det beste av egenskapene hos sealyham og skotsk terrier. Målet var å få en hund som var mindre, bevegelig, med enkel pelspleie, praktiske dropp-ører og lettere håndterlig enn de to opprinnelige rasene. Dessuten skulle cesky være en utmerket jeger med god nese og jaktiver.

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Arbeidet startet i 1949, og i 1963 ble rasen, som den første av tsjekkiske raser, godkjent av FCI. Rasen holdt på å dø ut flere ganger pga strenge restriksjoner under kommunisttiden - bare organiserte jegere kunne eie en cesky, man innførte meningsløse paringsregler, samt at daværende klubb påbød å bruke en linje som hadde betydelige feil i avl. I 1984/85 startet man å regenerere rasen og etter kommunismens fall ble rasen "frigjort" fra politisk styrt avl. Den tsjekkiske cesky-klubben ble grunnlagt og rasen blomstret opp igjen. Frantisek Horak var fram til sin død æresformann og ledet avlsarbeidet.

Den opprinnelige standarden for cesky terrier ble utarbeidet av Frantisek Horak i 1963 i sammenheng med godkjenning av rasen av FCI. Rasen hadde i løpet av tiden utviklet seg, ble edlere, samtidig som avlen viste noen feil som var nødvendig å fjerne. Den opprinnelige standarden kunne ikke dekke alle slike endringer som oppsto i løpet av tretti års avl og derfor foreslo man endringer i standarden for FCI. Den ble publisert i 1997. Forbildet for den moderne standarden var tispene Chrupa del Monte som forestiller ønsket moderne type av cesky terrier.

En ceskys gemytt er ikke typisk terrier-gemytt. Rasen er roligere og mildere enn andre terrier-raser. Redsel er ikke ønskelig, men cesky skal ikke være altfor temperamentsfull eller aggressiv - spesielt i utstillingsringen er den veldig rolig, nesten reservert.

Ceskyen vei til Skandinavia

Ceskys vei til Skandinavia var betraktelig kronglete. Den ble oppdaget av Thea og Søren Simonsson i Sverige (kennel Solkusten), og etter mye om og med (og litt lurendreieri) klarte de å importere tispene Orlice Lovu Zdar til Sverige. Hun var drektig med Mrak Lovu Zdar, og de første svensk-fødte valper kom til verden i 1970 – Solkustens Ohre og Oslava.

På grunn av totalforbud mot eksport av jakthunder i det gamle Tsjekkoslovakia var det ikke mulig å hente flere hunder, og avlen stoppet opp. Etter hvert så det ut som om myndighetene kunne godta en byttehandel, hvor «varene» måtte være av tilsvarende kvalitet. Et par ponnier ble skaffet til veie, men det hele trakk ut i tid og byttehandelen ble avlyst. Til slutt endte det opp med en dristig aksjon hvor man klarte å få ut hunden General Lovu Zdar under en flukt. Dermed kom avlen i gang igjen, og kennelen Solkusten var starten på ceskyens historie i Skandinavia. Phillip og Eva Johnson overtok etter hvert deres avlsmateriale og man finner både Solkustens og Dainty's hunder i de fleste av norske hunders stamtavler.

Ingrid Løvtangen kom i 1975 over et innlegg om cesky i svensk Hundsport, og bestemte seg for å berike sitt hjem med en cesky. Etter toårs ventetid, en snøstorm og en del frustrasjon ankom Solkustens Eudora Norge. Det ble etter hvert mange ceskyer hos Ingrid, og takket være henne også en del cesky eiere, spesielt i Østfold. Mange hunder har oppnådd høye premieringer i utstillingsringen og mange titler. Noen hunder ble solgt til utlandet.

Etter hvert ble det flere oppdrettere; Tone og Oddbjørn Sæter, Andreas Nygaard, samt kenneler Resinous, Bellsweet's og Zivotny's. Zivotny's er de som har holder koken ennå – enn om ikke i valpekassa, så sørger de i hvertfall for at denne flotte rasen vises fram på utstillingene så ofte så mulig.

Resinous Blue Admiral ble eksportert til Tsjekia og har vært inntil ganske nylig en hund som ble brukt mye i avlen, og produserte også flere storvinnere.

Overordnet mål for rasen

- Å øke rasens popularitet, slik at den forblir avlsmessig levedyktig
- Å befeste og beholde rasepreget

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Cesky terrier finnes i dag over hele Europa, USA, Canada og i Australia. I Norge er rasen forholdsvis lite utbredt. Framt il 2007 ble det født ca ett – to kull i året, etterspørselen de senere årene dekkes av import, stort sett fra Sverige.

I Tsjekia er registres det ca 60 valper årlig. I Sverige registreres det rundt 20-40 valper årlig, omtrent det samme antallet registreres i Storbritannia.

På grunn av rasens tallmessige størrelse er det internasjonale samarbeidet stort.

Det største problemet for rasens avlsarbeid i Tsjekia de siste årene, hvor populasjonen er den største i verden, er liten interesse blant kjøpere. Av ukjente grunner kjøper folk som er interessert i

små terriere heller en annen rase. Når oppdrettere ikke har kjøpere for sine valper, kan de ikke pare tispene. Når tispene ikke føder nye valper, mister man noen uerstattelige gener fra avlen. Rasens genetiske variasjon er på vei nedover, innavlsgraden øker og med det øker også faren for den biologiske helsen til hele rasen. Oppdrettere over hele verden er mer og mer bevisste på dette problemet, og utveksler avlsmateriale seg i mellom – både ved å bytte valper og ved å byttelåne voksne hunder og tisper. Selvsagt, intet samarbeid oppdrettere seg i mellom kan erstatte interesse fra kjøpere som vil ha en cesky terrier som selskap, og som vil også være i stand til å tolerere dens rampestreker samtidig som de vil framheve rasens gode egenskaper for sine omgivelser.

Situasjonen i Norge

Registreringsstatikken viser at rasen har aldri vært særlig stor tallmessig i Norge, og siden 2007 har det ikke blitt det registrert noe cesky kull i Norge. Det har riktignok blitt importert noen få hunder fra utlandet (8 stk mellom 2008 og 2015), og det er nok til utlandet en kjøper må henvende seg dersom han/hun vil ha en valp for tiden.

Det er ingen tvil at cesky er blant de sjeldneste (terrier)raser i Norge. Dette er veldig synd, da rasen fortjener mer oppmerksomhet og hengivne eiere.

Gjennomsnittlig kullstørrelse

Rasen har i Tsjekia slitt med infertilitet og små kull. I Norge ble det mellom 1985 og 2007 registrert 45 kull, med et gjennomsnitt på 2,8 valper per kull (3,3 regnet for kull etter 2000). Dette er lavere enn det man ville forvente hos en liten-mellomstor hund.

Innavlsgrad

Gjennomsnittlig innavlsgrad for rasen, beregnet for kull født i år 2000 eller senere, er 5,2 %. Dette er et underestimat fordi en del importer kan ha ulike registreringsnummer og derfor ikke plukkes opp i innavlsberegningen på Dogweb. NKK anbefaler at den gjennomsnittlige innavlsgraden for rasen bør være under 2,5 %.

Lav fertilitet har ofte sammenheng med innavlsgrad, og det er derfor viktig å jobbe for mer genetisk variasjon i rasen. I kullene som hadde innavlsgrad over NKKs anbefaling for enkeltkull, altså 6,25 %, var gjennomsnittlig antall valper 2,5. I kullene som hadde innavlsgrad under den anbefalte grensen på 6,25 % var gjennomsnittlig antall valper 3,7. Selv om denne beregningen er basert på et lavt antall hunder og dermed har lav sikkerhet, gir den en indikasjon på hvor mye innavlsgrad har å si for kullstørrelse. Gitt rasens opphav med få grunnleggere er det viktig å øke den genetiske variasjonen.

I avlsarbeidet er det derfor viktig å se på innavlsgraden i et bredere perspektiv enn akkurat det aktuelle kullet, og det er viktig å se på populasjonen som helhet, ikke bare i Norge/Skandinavia.

I Tsjekia preges avlen fortsatt av sterk linjeavl.

Bruk av avlsdyr

Når cesky terrier ble godkjent av FCI, begynte det vanskelige arbeidet med å bringe rasen videre med en lukket stambok og ytterst få individer. Det fantes flere oppdrettere, men bare begrenset antall hannhunder ble benyttet i avlen, blant annet fordi den tsjekkiske jaktforeningen satte strenge krav til avlsgodkjenning, og man hadde bare lov til å ha begrenset antall hunder i avl.

På slutten av 1970-tallet var rasen i ferd med å dø ut i Tsjekia. Det fantes veldig få oppdrettere, og det var nesten ikke hannhunder man kunne bruke igjen, de fleste var enten gamle eller sterile.

Dessuten ble mange valpekull rammet av virusinfeksjoner og døde. Raseentusiaster med Frantisek Horak i spissen måtte redde rasen fra å dø ut. Man klarte å hente vaksiner fra utlandet, og for å minske innavlsdepresjonen, krysset man inn en sealyham terrier. Kombinasjonen ble gjentatt ett år senere, og valpene ble senere brukt i avlen. Dette er den siste innkrysningen man har gjort i rasen. Rasen ble raskt mer fertil, men innkrysningen brakte med seg noen tidligere ukjente eksteriørmessige utfordringer (høy haleføring, tunge ører ol), samt økt størrelsen på hundene.

Grunnet liten populasjon settes det store krav til oppdrettere ved valg og bruk av avlsdyr.

Ingen enkeltindivider må benyttes for mye i avlen, og såkalt "matadoravl" skal ikke forekomme. Det må settes store krav til sunnhet for å unngå at uheldige sykdommer og defekter befester seg i rasen.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

I Tsjekkia foretas det avlsgodkjenning før man får brukt hundene i avl (tsjekkisk = «bonitace»). Her er alle individene som bryter med standarden tatt ut av avlen (mindre feil aksepteres). Dette kan ha noen negative konsekvenser for avlen da «bonitace» tar kun hensyn til synlige eksteriøre trekk, og ikke tar høyde for ev sykdommer eller annen genetisk belastning. Dessuten bør man være forsiktig med å utelukke hunder fra avl kun pga eksteriør når populasjonen er så liten.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Målet er å oppdrette sunne og friske hunder med god mentalitet og som lever lenge. I tillegg skal man fokusere på rasetypiske egenskaper i forhold til rasestandarden. Et langsiktig mål er å bevare rasen for fremtidige generasjoner.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Bevisst holdning til valg av avlsdyr, med «hele verden» som avlsgrunnlag.
- Promotere rasens gode egenskaper og skape et godt samarbeidsklima for oppdrettere

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Helsesituasjonen i rasen er god, men det er viktig å passe på at enkelte helseutfordringer ikke befester seg. Rasen lever relativt lenge, den eldste kjente ceskyen ble 17 år.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

Cesky antas å ha økt disposisjon for lymfom og leukemi. I en svensk undersøkelse blant cesky-eiere fra 2007 viste det seg at 5 % av hunder ble rammet av lymfom. Det var ikke en spesifikk blodlinje som ble rammet, og med unntak av en hund var alle godt voksne (10-13 år). Sykdommen har også dukket opp i andre land.

Hudproblemer forekom blant 19 % av hundene, 4 % var allergiske. Allergi har oppstått også blant enkelt hunder i Norge og andre land, og må dermed regnes som en potensiell utfordring for rasen. Hudproblemer har en ikke ubetydelig velferdsaspekt for selve hunden, allergier/atopi kan dessuten ha en forholdsvis stor kostnadsramme for eieren. Derfor er det viktig å ta på alvor. (Arvbarheten på atopisk dermatitt antas å være 50%!)

36 % av tisper led av urinveisinfeksjon (ingen hannhunder), og 5 % har hatt epileptiske anfall. Dette forekommer også i Norge og i andre land. Andelen tisper med urinveisinfeksjon er forholdsvis stor, noe som kan ha sammenheng med dårligere immunforsvar som følge av lav genetisk variasjon.

Det er også rapportert om enkelte tilfeller av patellaluksasjon og Cushings syndrom på verdensbasis.

Trang underkjeve har dukket opp som vanlig problem de siste årene, i følge svenske cesky-klubben. Det er også viktig å passe på riktig bitt for å unngå at hoggtennene går i gommen. Tannmangel (incisiver og/eller premolarer) forekommer.

Scottie cramp har vært et problem i rasen tidligere, men nå ansees denne for å være ytterst sjelden, dog ikke umulig da dette er en sykdom som nedarves recessivt og kan dermed ligge skjult i mange generasjoner.

Cesky er en matglad rase og man må derfor passe på at den ikke blir fet. Som kjent kommer «livsstilsykdommer» som f.eks diabetes gjerne hånd i hånd med nettopp fedme.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Bortsett fra tidvis lave fødselstall er cesky-tispene som regel gode mødre som tar seg utmerket av sine valper. Fødslene pleier å foregå naturlig. Infertile hannhunder er ikke et kjent problem lenger.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Å beholde ceskyens relativt gode helse, samtidig som man er påpasselig på ikke å forsterke problemer som finnes
- Åpenhet og kompetanseheving rundt helse og innavl
- Kartlegge helsestatus i rasen (helst på verdensnivå gitt liten populasjon)
- Arbeide for større vektlegging av helse kontra eksteriør i rasens hjemland, naturlig nok innenfor mulighetens rammer

Prioritering og strategi for å nå målene

Det arrangeres årlige «Cesky-dager» i Tsjekia hvor felles avlsstrategi diskuteres. Dette er viktig arena for oppdrettere og cesky-eiere, og pleier som regel å samle folk fra bokstavelig talt hele verden.

Utfordringer er dog begrenset vilje til åpenhet om utfordringer, eller rettere sagt synet på hva som er utfordringer for rasen varierer. Mens vi i Skandinavia er opptatt av helse, innavl og mentalitet i første rekke, er rasens hjemland mer opptatt av eksteriøre trekk som størrelse, pelsfarger ol. Det ser også ut til å være liten villighet (eller kunnskap) til å akseptere enkelte diagnoser («alle hunder klør» er et ikke uvanlig svar på spørsmål rundt allergiproblematikken).

Mentalitet, bruksegenskaper og atferd

Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester

Cesky terrier er opprinnelig en jakthund. I Tsjekia har man de siste årene jobbet med å revitalisere jaktegenskapene til rasen, bla ved å registrere jaktprøveresultatene, og motivere til påmelding i egne bruksklasser på utstillinger. Hundene trenes både som spor/ettersøkshunder, og som hihunder. Likevel er cesky en rase som lar seg lett(ere) kalle inn selv under søk, i motsetning til mange andre

raser brukt til spor/ettersøk, og fungerer dermed fint som familiehund selv med jaktinstinktene intakt.

Størrelsesproblematikken (altfor store hunder) har nettopp sammenheng med rasens evne som hihunder. En for stor hund vil ikke kunne gå inn i hiet eller vil sette seg fast, og vil dermed være ubrukelig som hihund. I Tsjekia er størrelsen (brystomfanget) og vekten en absolutt egenskap og for store hunder aksepteres meget sjelden både i avl eller i utstillingssammenheng.

For mange eiere har cesky har blitt en selskapshund uten å miste noe av sin robusthet. Cesky har beholdt sin gode nese og kan med hell brukes til forskjellige sporøvelser og feltsøk. Den har arbeids glede og liker å oppnå resultater, spesielt hvis det venter en belønning etter utført arbeid.

På grunn av sin smidighet og spretten kropp kan den bli en ypperlig agilityhund, selv om den kanskje mangler litt fart for å hevde seg i den store sammenhengen. Takket være sin lærevillighet kan den lett oppnå gode resultater i lydighet. Flere ceskyer har med suksess hevdet seg i rally-lydighet den siste tiden.

En cesky har også ofte beholdt en annen terrieregenskap, nemlig gleden ved å grave etter rotter/mus og andre skadedyr.

Mentalitet/bruksegenskaper og atferd i forhold til rasestandarden

En ceskys gemytt er ikke typisk terrier-gemytt. Rasen er roligere og mildere enn andre terrier-raser. Redsel er ikke ønskelig, men cesky skal ikke være altfor temperamentsfull eller aggressiv - spesielt i utstillingsringen er den veldig rolig, nesten reservert.

Cesky er ikke like vilter som andre terriere. Som unghund er den aktiv, men som voksen er den rolig og sindig. En cesky er glad, likandes, men er tilbakeholden og skeptisk mot fremmede personer. En cesky valp må sosialiseres mye da skepsisen lett kan utvikles til redsel, noe som er uønsket hos cesky. Aggressivitet som følge av redsel kan forekomme, og er ytterst uønskelig.

10 % av hunder som deltok i den svenske helseundersøkelsen var lydfølsomme og/eller redde. Dette er ikke et ukjent fenomen i rasen, men gitt det opprinnelige bruksområde, et uønsket trekk.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Å beholde rasen rasetypisk reservert, men uten at hundene viser nervøsitet eller frykt
- Å beholde jaktegenskapene i rasen, inkludert de eksteriøre forutsetningene for jakt

Prioritering og strategi for å nå målene

- Opplyse nye eiere av raser om nødvendighet for sosial trening for å unngå negativ utvikling
- Unngå bruk av overnervøse/fryktsomme/aggressive og lydfølsomme individer i avl da dette antas å ha høy arvbarhet.
- Å oppfordre eiere til å delta på jakt/bruksrelaterte aktiviteter

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

Type

Cesky terriers utseende må være helt forskjellig fra de to opprinnelige rasene. Den må ikke være kort

og robust som skotsk terrier, heller ikke lang, kraftig og muskuløs som sealyham. Under enhver omstendighet skal den se slank og edel ut. Dette kravet understrekes av pelsen. Pelsen, som klippes, skal ikke overskride/overdekke kroppens omriss når man ser på hunden ovenfra eller fra siden. Altfor rik pels er ikke ønskelig hos cesky. En slank og mindre pelsrik hund bør alltid ha fortrinn foran en tung og mer pelsrik.

Størrelse

Idealstørrelse på en cesky (mankehøyde) er cirka 27-29 cm og vekten ligger rundt 8-9 kg. Standard tillater en viss variasjon av høyden (som regel er det tispene som er mindre) og også av vekten. Den begrenser likevel vekten til minimum 6 kg og maksimum 10 kg. Individuer under 6 kg er for lave og er som regel mindre livlige og rasetypiske pga sin meget subtile skjellet. På den andre siden er dyr som i utstillingskondisjon veier mer enn 10 kg som regel ikke altfor høye, men de har en robust brystkasse med omfang på over 50 cm og de har altfor sterkt og grovt skjellet. De likner mer en farget sealyham og mister derfor edelheten til en cesky terrier. De er dessuten for store til å utføre jobben som hihund.

Hode og ører

Hodet til en cesky terrier skal være langt, men ikke så ekstremt langt og slank som hos skotsk terrier. En cesky skal ikke ha utpregede muskuløse kinn som sealyham. Tvert imot skal den ha flate kinn, som danner en pen, usynlig overgang til sterke kjever. Øret til cesky terrier er veldig bevegelig, i mellomstor trekantform med forholdsvis skarp spiss. Et avrundet øre er mindre ønskelig. Øret skal aldri være tungt, langt, stort og båret på hodens side slik som sealyham gjør. Ofte kan man se mindre, høyt ansatte ører. Slike ører er ikke ønskelige på utstillinger, men de er nødvendige for å kunne korrigere altfor store og tunge ører i avl.

Øyne

Cesky terrier skal ha veldig mørke brune, middels store øyne. Kun hos regenererte individer kan man finne forholdsvis lyse, mellombrune og først og fremst større og runde øyne. Slike utpregede øyne er veldig tiltalende, selv om det ikke er typiske øyne for en cesky terrier. Kravet om mindre øyne har bakgrunn i rasens bruksområde som hihund.

Tenner og bitt

Standard tillater to typer bitt: Saksebitt og tangbitt. Begge må bedømmes som likeverdige og begge har stor betydning for avl. I tangbitt møtes sterke, brede og robuste kjever, mer typiske for en brukrase. Saksebitt innebærer som regel smalere og finere kjever. I avlen er det nødvendig å koble sammen begge bitt-typer, for å opprettholde kjevenes styrke og bredde. Hvis man velger kun fine individer med smale kjever vil avlen føre til svake kjever og videre til forskjellige tann- og bittfeil.

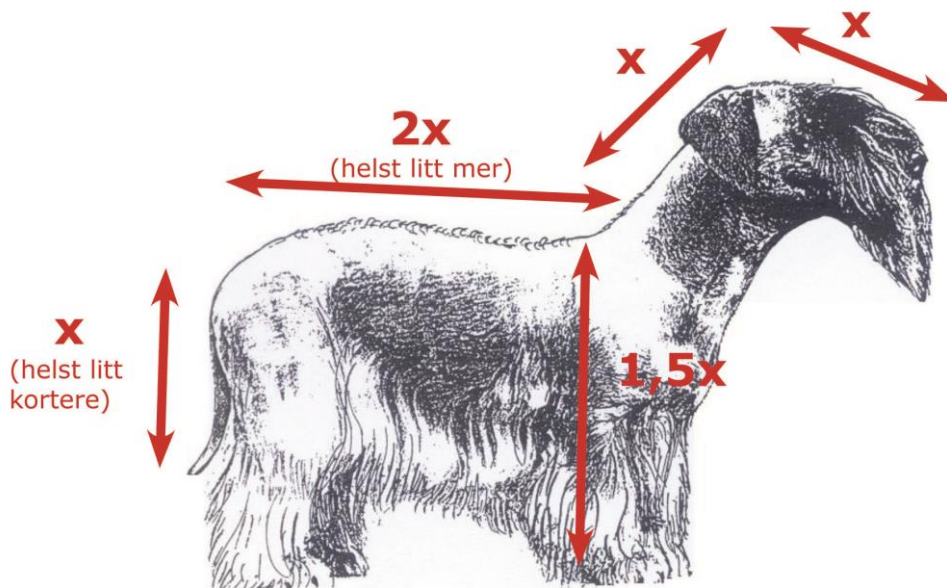
Vesentlig er også plassering av hjørnetenner. Nedre hjørnetenner må alltid være lange, sterke og med spisser pekende utover. Noen ganger peker nedre hjørnetenner ikke utover, men trykker i tannkjøttet mellom siste fortann og øvre hjørnetann. Denne tannstillingen betraktes som feil. Den mest graverende feil i hjørnetannstillingen er såkalt "underbitt hjørnetann". Dette betegner en hjørnetann som vokser fra underkjeven og oppover i rett vinkel, og trenger i tannkjøttet i ganen. Den fyller dermed ikke sin funksjon, hjelper ikke hunden å gripe byttet, men tvert imot skader ganen og veldig ofte må bli trukket ut eller slipt ned. Individuer med en slik tannfeil blir tatt ut av avlen i Tsjekia og bør aldri få gode premieringer på utstilling.

Hals

Halsen er forholdsvis høyt ansatt og tillater hunden å bære hodet høyt hevet og bevege seg elegant. Lavt ansatt hals pleier også å være kortere, tykkere og hunden ser tykkere ut og beveger seg lite elegant og keitete. Halsen form og edelhet forsterkes av klippingen, og hunden framvises med høyt hevet hodet i ringen.

Kropp, overlinje og hale

Kroppen er lang og sylinderformet. Brystkassen er ikke dyp, den skal danne ca 1/2 av hundens mankehøyde. Kroppsformen til cesky terrier er nokså lik dandie dinmont terriers. Overlinjen er ikke rett og fast slik som standarden krever hos mange andre terriere, men den er buet og veldig elastisk. I mankehøyden er ryggen lavere enn i lenden, hvor ryggen buer lett oppover igjen. Krysset hvelver lett nedover, men det skjer ofte at hoftebenet er lett høyere enn manken. En slik overlinje må kompletteres av halen, som skal være dens naturlige forlengelse. Den skal være lavt ansatt og skal være lavt båret, svakt hvelvet oppover i spissen. Nedover båret hale hos cesky bedømmes som en fordel, ikke som mangel på temperament! Halen kan selvsagt heves i ringen eller ved annen opphisselse, men det må aldri være høyere enn i rett vinkel gående fra bakken gjennom hundens hofter. Dersom halen er bøyd over denne linjen i retning ryggen/hodet, er det uønsket feil. Hunder som bærer halen i denne posisjonen til daglig, skal ekskluderes både fra utstilling og avl. Det er ønskelig med kortere hale. Som ideell betrakter man en hale som rekker til hasene.

Beina

Ceskys bein er forholdsvis lange tatt i betraktning hvor liten rasen er. De danner ca 1/2 av mankehøyden, selv om det ved første blick ikke er tydelig takket være pelsen. Det er ønskelig med så rette frambein så mulig. Albuene skal ikke være verken utover eller innovervridd. Dersom albuene er for tett til kroppen eller litt under den, er det en feil. Beina har da lite plass til bevegelse og bevegelsen er bundet og lite effektiv. Den opprinnelige hihunden er lett å gjenkjenne etter store og sterke forpoter. Tærne er sterke og hvelvede, med sterke og harde klør. Baklemmer burde være godt vinklet, men ofte er vinkelen i kne- og haseleddet større, beinet er litt steilere. Den rasetypiske

stilling med beina understilt forsterker enda mer denne følelsen. På utstillinger blir det ofte påpekt feilstilling av baklemmer sett bakfra - enten trang bak eller hjulbeint. Feilstilling av baklemmer er likevel et sjeldent problem for cesky, forlemmer byr på større utfordringer for rasen.

Pels

Pelskvalitet er det største oppdretter-mirakelet hos denne rasen som oppsto av to strengt strihårede raser. Mange skeptikere har vært, og fortsatt er, mistroisk til det faktum at det ikke har blitt innblandet en langhåret rase til i cesky, og at det ikke er denne «tredje rasen» som er opprinnelsen til ceskyens pels. Likevel er det slik at silkepelsen til cesky terrier er kun resultat av god beregning til rasens far, Frantisek Horak, og hans mangeårige målrettede arbeidet.

Hos mange strihårede raser (av ceskyens forferdre spesielt hos sealyham) er kjent at pelskvalitet varierer mye mellom individene. Selv om oppdrettere jobber hardt med dette, finnes det individer hvis pels ikke er stri, men lett bølgete og relativt myk. Hvis et slikt individ trimmes, klarer man å holde pelsen stri nok til å bli betegnet som stri. Hvis man derimot hadde begynt å klippe pelsen, hadde den blitt mykere og mykere for hver klipp. Dette tok Horak i betraktning da han foreskrev at cesky skulle klippes. Han visste at klippingen er ikke bare lettere (man kan klare det med enkel saks), men også at den ikke er avhengig av pelsens modenhet (i motsetning til trimming). For eiere innebærer dette en betydelig stor fordel til - hund som klippes røyter ikke og leiligheten fylles ikke av pels. Død pels kammes ut fortløpende.

Valper av alle strihårede terriere (også cesky) fødes med myk "valpepels". Først ved trimmingen blir pelsen stri. Hvis man derimot klipper hunden, vil den ikke få stri pels, men pelsen blir myk og silkeaktig. Jo oftere man klipper, desto mykere og silkeaktig pelsen blir. Som bevis kan man se at cesky som skader seg får alltid stri, svart pels på skadestedet. Denne forsvinner etter klipping.

Cesky terrier er født svart eller svart med gule tegninger (black and tan). Meget sjeldne er sjokoladefarget individer, disse har også sjokoladepigmentert nesebrusk. Med tiden lysner pelsen i forskjellige gråtoner. Det er tillatt med hvite tegninger opptil 20 % av kroppen. Gule tegninger hos hunder som er genetisk black and tan blir som oftest veldig lyse, nesten hvite. Disse befinner seg på lepper, halsen, nederste del av beina og under halen og kan ha alle toner fra mørk rød til hvitt. Det er dermed ikke en feil dersom en cesky har gult eller rødt skjegg og pelsen på beina (dersom disse tegningene er nesten hvite telles de ikke i de 20 % som er maksgrense for hvite tegninger på en cesky!). Standarden tillater alle toner av grått (fra veldig lys, praktisk hvit farge (kalles platina) til veldig mørk, nesten svart). Det er opptil oppdretter og dommer hvilken farge de foretrekker. I avlen kobler man alltid mørke individer med lyse for å unngå å få altfor mørke/lyse hunder. Fra sealyham har cesky arvet lysnende pels, fra skotsk terrier har den arvet anlegg for tigret pels (brindle). Dette er ikke ønskelig, og tigrede individer som forblir sterkt tigret i voksent liv blir tatt ut av avlen i Tsjekkia.

Eksteriørfeil etter alvorlighet definert av standarden:

1. Feil i bevegelsen som resultat av "scottie cramp".
2. Feil type - hvis en cesky ser ut som en farget sealyham, er tung, stor, veldig muskuløs, overpelsset og mer enn 10 kg. Individer som veier mer enn 10 kg må tas ut av bedømmelsen på lik linje med andre raser med vekt-begrensninger.
3. Feil form av øret og i måten øret bæres på - stort, tungt, hengende øret; roseøret.
4. Feil kroppsramme - kort, fast overlinje, altfor mye hvelvet overlinje.
5. Feil hale - bæres over ryggen

6. Tigret pels - det er tillatt kun med antydning til tigring hos unge individer på de kortklipte partier av kroppen. Det er utillatelig med tigret lang pels og tydelig tigret kort pels.

Overdrevne eksteriørtrekk

Rasen er ikke disponert for overdrevne eksteriørtrekk.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Å beholde størrelsen innenfor standardens rammer
- Å utdanne dommere i rasens særegne (og terrier-utypiske) eksteriør og mentalitet for å sikre korrekt rasebedømmelse

Prioritering og strategi for å nå målene

- Oppfordre flest mulig cesky eiere til å delta på utstillinger
- Prioritere rasetypiske hunder i avlen
- Oversette dommerkompendium utgitt av den tsjekkiske cesky ekspertten Hana Petrusova til norsk og gjøre den kjent blant dommere (og oppdrettere).

Oppsummering

Det viktigste er kunnskap slik at alle potensielle oppdrettere og eiere er bevisste på utfordringene som finnes i rasen, samtidig som rasen promoteres for potensielle eiere/oppdrettere som de likendes og hyggelig hunder de er.

Dommerkompetanse er et viktig område for å støtte opp om avlsarbeidet.

Kilder:

Rasspecifika avelsstrategier för Ceskyterrier, Reviderad av Ceskyterrierklubben 2014, SVERIGE

Avsnittet om cesky terrier i boka *Ceska narodni plemena* av Hana Petrusova, samt hennes bok *Toto je cesky terier*. Oversatt av Stepanka Horakova

Dessuten er rasepresentasjonen av cesky terrier fra TB 2/2000 skrevet av Tone Sæter og artikkelen «Cesky – terrieren som blev virkelighet!» av Åsa Lindholm brukt som kilde.